

Táncház

Néhány éve a hazai fiatalságot egyre jobban érdekli népünk tánc- és zenekultúrájának aktív művelése. Erre legalkalmasabb keret a falusi táncmulatságok mintájára szervezett táncház. De több ennél. Táncházainkban a fiatalok többértűen ismerkednek népi kultúránkkal. Tánc- és énektanulás mellett néprajzi ismereteket is szereznek.

Közel 3 évi munka eredménye 6 városban 6 együttes, 7 táncház. A mozgalommá nőtt táncház-jelenség sajátos kérdései megvitatására nyújt fórumot az Ifjűmunkás új rovatával. A gyűjtőmunka, zenekarok szervezése, tánctanítás, énektanítás problémái, a tapasztalatok átadása egymásnak és az újaknak, s más hasonló témák képezik a rovat anyagát. Ezért elsősorban a táncházakkal konkrét kapcsolatban állók segítségére számítunk Oláh István rovatindító, lírai hangvételű írása után.⁵⁵

Pávai István

Tisztelt Társaság

táncház társasága, most épp azt a háromszor-hármas, azt a kilenc négyzetméteres felületet vettem szemügyre, amelyben, illetve amelyen most összegyűltünk: gondolom, vagyunk néhány ezren. Ott a fűtőtest mellett a marosvásárhelyiek – úgy látom, nem szoktak a csiki hideghez. Marosvásárhelyiek mellett kolozsváriak, kincses város fiataljai, kezükben a kalotaszegi kaláka munkaeszközei. És a fővárosból, a Petőfi Sándor Művelődési Házból ismerős fiúk, lányok is íme, itt: akárcsak Arad meg Temesvár meg Nagyvárad, meg Szatmár ifjú emberei. Aztán itt vannak a nehezebben azonosítható csoportok. Sértődés ne legyen, kérdezzük meg őket, hova valók, mi újság szűkebb pátriájukban?

Táncházban vagyunk most, barátaim. Én pedig a művelet eredeti értelmén tündööm, korábbi táncok színeváltozásán. No persze, itt a jó alkalom, az első székelyudvarhelyi találkozó óta.

De a szintér, az egy iskolai internátus ebédlője, ahogyan húsz esztendővel ezelőtt kinézett. És egy szabályos táncanfolyam a szabályos táncmesterrel, és a – feltételezhetően – szabályos közönséggel. Hang: kérem a tangót. Zene: az egyik szemem sír, a másik nevet. Szabály, skandalva: kettőt jobbra, egyet balra, kettőt jobbra, egyet balra...

⁵⁵ Az 1980–1981 között működő rovat keretében összesen nyolc írás jelent meg. A jelen kötet ezek közül nem tartalmazza Ambrus Ágnesnek a kézdivásárhelyi táncházat bemutató írását (lásd: „a dió, a mogyoró törve jó”. In: Ifjűmunkás, 1980/10. 5.), valamint Pávai István két részben megjelenő ismeretterjesztő táncfolklorisztikai értekezését (lásd: *Néptáncaink történeti rétegei*. In: Ifjűmunkás, 1981/8. 5. és 1981/9. 5.).

Ha kacagok, magamon kacagok. Pedig akkoriban másokon kacagtam – akik nem tangóztak, nem valcereztek a hétvégi bálon, vagy a Somostető multságain, vagy a Sáros utcai munkásklubban. Akik másként járták, mint én.

Pedig már akkor voltak ilyenszerű kijelentések: a tánc közösségi élmény. De mérhettem igazát a megállapításnak, látván, hogy a tánc ellenkezőleg, elhatárol? Mert másként táncol a városi, és másként a falusi, egyet táncol az öregebbje, mást a fiatal.

Mentségemre szolgáljon, azóta hozzátok komolyodtam, táncházások. A **Bodza-fához**, Ördögsekérhez, **Regősökhöz**, **Szakajtóhoz**, **Barozdához**, **Venyigéhez**.

A táncházhoz – tehát a házhoz, ahol táncolnak, a táncosokhoz, akik táncolnak.

Minden sajátosságán túl az ügy, vagy mint az előbb mondtam, a művelet tisztán népismereti. Azaz a nemzetiségi kultúra, a nemzetiségi tudat része. Ezért sem téveszttem össze valamiféle népies nosztalgiával, ellenkezőleg, – módszerében és céljaiban roppant tárgyilagos a táncház, valahány városban csak létezik.

És miért ne létezne? Tudom, a rovat szerkesztői számoltak a létezés lehetséges akadályaiival is. Hogy a táncházegyüttesek összeszoktak, állandósultak, nem véletlen szerencse. Ami másutt tán még a véletlen képében sem mutatkozik... Aztán a hangszerek. Az ütőgardon a gyimesi táncokhoz, például. Aztán az oktató. S a gyűjtőmunka, mert ugye a táncháznak könyve, tankönyve éppenséggel nincs. És mégis: tudok kisvárosi fiatalokról, akik a hanglemezgyártó vállalat újdonságára várnak – a válogatásra táncházegyüttesek műsorából – akkor ők is táncházat szerveznek, igaz, zenekar nélkül, de zenével.

Divat lenne a táncház? Divat a néptánc városon? Mit számít – Lajtha László a népzene megmaradásának, életfolytonosságának egyedüli lehetőségeként a divatot mondta.

Nem kétséges, ez a néptáncra is alkalmazható. Akkor hát legyen divat – de időtálló.

Oláh István

(Ifjúmunkás – *Táncház* rovat, 1980/1. 5.– 1980. január 6., vasárnap)

A Kolozsvári Táncház keretében Gazdáné Olosz Ella vetített képes előadást tart közel-keleti tanulmányútja néprajzi vonatkozásairól **Közel-Kelet népviselete** (Egyiptom, Irak, Szíria, Törökország, Irán, Pakisztán, Afganisztán) címmel csütörtökön este 19 órától a Monostori, pénteken este 19 órától meg a Vasutas (volt Vasas) Művelődési Házban.

(Igazság, 1980/18. 2. – 1980. január 23., szerda)

Táncház. Vasárnap du. 16 órától farsangi bál a monostori Művelődési Házban. Részt vesznek a Bábszínház mimesei, mezőszéki maszkurások és mesemondók. (Igazság, 1980/45. 2. – 1980. február 23., szombat)
